1931/32

„Kolm musketääri“

„Estonias“.

Kunsti ala on lai ja ta pale mitmekesine. Ning ta on alluw muutustele. Uusi ja uusi wäljendusworme tekib juure. Muutuwad endised töekspidamised, andes maad teistele — uutele. Ja selle igawese muutumise taga seisab kõikwõimas rahwa maitse, mis omakorda tingitud ajawaimust.

Meie praeguseja elu on lõhki käristatud ja rahutu. Meie kaubitseme, tapame, kirume — meie oleme kõik muud, kui rahul. Loomulik, et siis sellisel baasil ei saa wõrsuda ülew-rahuline kunst. Meie ei taha ideesid ega suuri probleeme, waid ainult wa-helda — kuulda — nautida. Ja mida rohkem, seda parem.

Selles suhtes on kõige eelistatawamaks kunstialaks operett. Siin on ainet fantaasiale, nägemis- ja kuulmismeelele. Selleps ongi teatrites nõuetawamaks palaks operetid. Muidu oleks asi korras, ent wäga raske on opereti juures lawastajal piiri pidada, et ta sünnitis mitte kunstiwallast ära ei jookseks. Aga sageli ei suudeta seda piiri pidada. Siit siis ka need häälsed arwustajate ja teoreetikute perest, et operett poleai kunst, waid hoopis midagi muud (mida nimest — see on sõltemata lõstud). Kuid leian siiski selle arwamise wale olewat. Operett on ja jääb kunstiteoleks — hoopis iseküsimus on, kas heaks wõi halwaks.

„Kolm musketääri“ on hea operett. Aga ainult selleperast, et ta annab lawastajale ührig häid wõimalusi. Siin leidub intriigi, mis hõõgab meie fantaasiat. Ka ei puudu siin muusikaline element ehk kõigewähemalt pole ta meile ebaonditawaks tehtud liiase „modernitsemise“ läbi. Kuid kõige rohkem on antud silmale. Wahelduwad dekoratsioonid, kirewad kostüümid ja peaasi — liikumine! On palju tantsu ja head tantsu selles operetis. Mõned neist on oma dünaamikaga ja wäljendusrikkusega omaette kunstitööd. Nii näiteks Aminta tants pildis „Leona“ ja wiimane wahemäng „Tontide malew“. Ka grotesktantsu alal on paljugi tähelepanu wäärivat.

Mis selles operetis meie publikule ehk natuke wõõrastawana tundub, on rewüülikkus. Oleme seni harjunud nägema operette, mis on laulumängu laadsed tugewa muusikalise elemendiga. Kuid siin lõhub piitide rohkus dramaatilise arengu ja terwiku. Kuid teisest küljest peaks see uudsus meie publikut weel rohkem tõmbama.

Lawastajale seab see tükk rasked ülesanded. Peab omama palju fantaasiat ja leidlikkust, peab tegema palju tööd, et kõiki neid pilte korralikult läbi töötada. Et iga pilt oleks terwik omaette, kuid et ta ka teiste piltega koos püüks. Hra Ag. Lüdig oli oma töö hästi teinud. Ent siiski tahaksin sinkohal juhtida tähelepanu ühele asjaolule, mis minul ja arwatawasti ka mõnel teisel wäikese ebamugawuse tunde jättis. Mõtlen siin nimelt asjata „hiiandbitsemist“. Tundus asjatuna ja põhjendamatuna esimeses pildis Leona de Castro jalgade demonstratsioon. Ma ei taha sellega suunai öelda, et prl. Reinike jalad wastamist ei määriks — no, just wastuoka, kuid see oleks kuidagi põhjendatud juhuud olema. Nüüd aga wõis mõnel kahtlus tekkida, et näitlejanna sellega waid tähelepanu oma mängult ära püüdis pöörata, kuid selleks puudus prl. Reinikel absoluutselt põhjus. Samuti oleks wõinud mõned kahemõttelisused naiste poolt ära jääda — meeste poolt on need kuidagi weel talutawad.

Opereti intriigi kandjaks on kardinal Mazarin. Selle osa tõlgitsemine nõuab talendikat näitlejat — ja siin wõib „Estonia“ end õnnelikuks kiita, et ta omab sellise näitleja, kui Hugo Laur. Lauri Richelien maskiga kardinal oli kõigiti hea ja wastuwõetaw. Ainult ta ei olnud Mazarin waid Richelieu. Esimene oli teatawasti libe ja paenduw, ühe õõnaga lakeitüüp, kuna wiimane oli suurhärralik wõimukandja, kuid siiski täis salakawalust ja intriige. Ning wiimase tüübi andis Laur suurepäraselt.

Musketäärid Sawi, Lüdig ja Wismann olid toredad poisid. Sawi't on alati kiidetud põburi osades — ka siin ei saa talle etteheiteid teha. Lüdigil olid laialised wõimalused oma naljaohtrute maksmapanemiseks, mida ta ka põhjalikult kasutas. Ka Wismanil oli koomiline osa, millega ta üle ootuste hästi toime tuli. Eriti hea oli stseen tema ja Reinike wahel neljandas pildis, kus wiimane oma lauljawõimeid demonstreeris.

Pr. Grete Sällik Miotte'ina oli hea nagu ikka. See haam oskab lawal lõbus olla — ning see lõbutus sütitab ka waatleja. Tema hiilgeteeniks oli rääkimine noore kuninganna, keda Orm Junaholz tublilt mängis. Prl. Reinike oli tüübiline musklanna-awantüürist. Ent siiski tundus ta kohati pisut palju wulgaarsena. Wulgaarsust wõiks see näitlejanna temperereerida. Selline brawuur ei sobi. Prl. Alice Serman Manonina andis wäga sümpaatse ja õrna kuju. Selles näitlejannas on palju seda, mida Goethe nimetab „das ewig Weibliche“ — ning see tuleb talle suureks plussiks. Aga tões käesolewas tükis teai see omadus prl. Sermani õhtu kõige weetlewamaks naiseks.

Pr. O. Tyrokoff-Tiedeberg esineb „musketääris“ kuninganna Anna'na. esietendusel üldise publiku poolel

Ka ülejäänud osad olid rahuldawa tes, kellest mõndagi tüki põhjalikum tamise juures wälja peaks tõstma. läks hooga ja tõmbas publiku kaasa. oli elaw ja lilli annetati. Publiknt miselt — kuigi „Kolm musketääri“ saalt oleks wäärinud.

Keegi purjus autojuht sõitis juurest äriaknast sisse. Kriomanik et on üleliigne talle öelda, et ta läbi.